

Eda TOK

‘ADLÎ HÜSAM ÇELEBÎ’NİN MOSTAR MANZUMESİ

Öz

Bosna Hersek’in önemli isimlerinden biri olan Muvakkit Sâlih Sıdkı’nın en önemli eseri Türkçe kaleme aldığı Târîh-i Bosna’dır. Olayları kronolojik sırayla ayrıntılı biçimde anlatan bu eser Bosna’nın 1414’ten 1878’e kadar olan dönemini kapsamaktadır. Bu eserin I. cildinde Mostar şehri şairlerinden Adlî mahlaslı Hüsam Çelebî’nin Mostar hakkında yazdığı manzum mektup bulunmaktadır. Çalışmada sözü edilen manzume çevriyazılı olarak verilecek ve manzumenin yorumlanmasıyla şairinin nazarından o dönem Mostar’ı gözler önüne serilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, şiir, tarih, Mostar.

Giriş

Psikoloji, sosyoloji, felsefe gibi pek çok bilim dalı ile ilişki içerisinde olan edebiyatın doğrudan ilişki içerisinde olduğu disiplinlerin en başında tarih gelmektedir. Yazıldığı dönemin izlerini taşıyan ve yazıldığı toplumun itikadi, içtimai ve kültürel yaşantısını bütün yönleriyle yansıtan edebî eserler, aynı zamanda tarihî bir vesika niteliği de taşımaktadır. Bir çeşmenin yapılaşına düşülen tarih, padişahın cülusuna yazılan bir methiye veya bir devlet adamının ölümüne yazılan bir mersiye gibi örnekleri çok sayıda arttırılabilecek türden eserlerin taşıdığı edebî niteliğin yanı sıra tarihe kaynaklık ettiğinden bahsetmek de mümkündür. Hiç şüphesiz ki bir edebiyat araştırmacısının başvurması gereken temel kaynaklar arasında tarihî kaynakların da bulunması gerekmektedir. Tarihî vesikalarda da dönemin önemli edipleri, yazarları ve sanat erbapları hakkında biyografik bilgilere yahut devrin ileri gelen şahsiyetlerine sunulan manzumelere ulaşılabilir. Bizim de hazırladığımız bu çalışmaya Tarih-i Bosna’da kayıtlı bir manzume zemin oluşturmaktadır.

Târîh-i Bosna Hakkında

Bosna-Hersekli tarihçi Sâlih Sıdkı, Saraybosna’da doğmuş olup babasının adı Hüseyin, dedesinin adı Fazlullah’tır. Bu sebeple Hacıhüseyinzâde (Hacıhüseyinoviç) diye tanınmıştır. 1859’da Gazi Hüsrev Bey Camii haremî içinde yaptırılan muvakkithâneye muvakkit tayin edildiği için “Muvakkit” (Muvekkit) unvanıyla tanınmıştır. Uzun bir süre Bosna-Hersek takvimini de hazırlayan Muvakkit 12 Mart 1888’de Saraybosna’da vefat etmiştir (Nametak, 2020: 412).

Sâlih Sıdkı’nın en önemli eseri Türkçe kaleme aldığı *Târîh-i Bosna*’dır. Olayları kronolojik sırayla ayrıntılı biçimde anlatan eser, Bosna’nın 1414’ten 1878’e kadar olan tarihî dönemini kapsamakta ve Bosna’ya tayin edilen valileri ele almaktadır. Eserde XV-XVII. yüzyıllara dair verilen bilgiler ilmî temellerle desteklenmiş sağlam bilgiler değilken XVIII. ve XIX. yüzyıllara ait veriler ilmî esaslara bağlı ve daha dikkatli bir biçimde kaydedilmiş bilgilerdir (Nametak, 2020: 413).

Metni bir bütünlük içinde vermeyen yazar, eserde yerel öneme sahip bir rivayet/efsaneden de bahsetmektedir. Tarihî bilgiler arasında naklettiği folklorik üsluba sahip bu ara anlatımlar da araştırmacıya konuyla ilgili önemli bilgiler sunmaktadır. Yazar muvakkit olmasından kaynaklı olsa gerek eserinde detaylara bilhassa tarihlere aşırı dikkat göstermektedir (Oruç, 2002: 220).

“*Târîh-i Bosna*’nın bir nüshası Saraybosna Şarkiyat Enstitüsündedir (Orientalni Institut, nr. 766). Seyfeddin Kemura için istinsah edilmiş bir başka nüshası daha sonra Saraybosna Şarkiyat Enstitüsüne intikal etmiştir (Orientalni Institut, nr. 3459). Muhammed Enveri Kadiç’in dört cilt halinde istinsah ettiği yazma ise Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesindedir. Kadiç ayrıca bu eseri yirmi sekiz ciltlik *Târîh-i Enverî* adlı kitabına aynen almıştır. 1992-1995 Bosna savaşı esnasında Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü içindeki kitaplarla birlikte yakıldığı için Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesindeki nüsha eserin tek yazma nüshası olarak kalmıştır.” (Nametak, 2020: 413).

Osmanlı Türkçesiyle yazılan *Târîh-i Bosna* isimli kronik eserin Boşnakça tercümesi 1999 yılında Saraybosna’da yayınlanmış olup¹ eser henüz Latin harflerine aktarılmamıştır.

‘Adlî ve Manzumesi

Târîh-i Bosna’nın 1. cildinin 247-250 sayfaları arasında ‘Adlî adına kayıtlı bir manzum mektup bulunmaktadır. Bu metnin çevriyazısına ve değerlendirilmesine geçmeden önce ‘Adlî hakkında bilgi vermenin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Bilinen biyografik kaynaklarda ismine tesadüf edilemeyen ‘Adlî hakkında tespit edilebilen bilgiler oldukça kısıtlıdır. Asıl adı Husam Çelebi Şâhînzâde olup şiirlerinde ‘Adlî Çelebi mahlasını kullanan şair 16. yüzyılda Bosna’nın Mostar kasabasında doğmuştur. Derviş-Paşa Bayezidagiç zamanında yaşayan şairin hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Şairin divanı olup olmadığı hakkında bilgiye rastlanmamakla birlikte şiirlerin çoğu mecmualarda yer almaktadır (Mehmedović, 2018: 29). Şairin beş beyitlik bir Bayramiyesi ve “Güfte-i Adlî Çelebi” adını taşıyan birisi yedi, diğeri beş beyitlik iki şiiri olduğu bilinmektedir. Bu şiirlerine birkaç Mostarlı şair tarafından nazîre yazılmıştır (Ćatović, TEİS).

‘Adlî’nin *Târîh-i Bosna*’da kayıtlı manzum mektubunun başında “1000 [h.1591/1592] senesi tarihinde ve Mostarlı Derviş Paşa vaktinde Mostar şehri şu ‘arâsından bulunmuş olan Şahînzâde ‘Adlî mahlasıyla ma‘rûf bulunan Hüsâm Çelebi’nin Mostar mu‘teberânı hakkında niçe letâ’ifi müstemil mektûb suretidir.” notu bulunmaktadır. Kaside nazım şekliyle, “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” aruz vezniyle yazılan bu şiir, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi’nde bulunan *Târîh-i Bosna*’nın 1. cildinin 247-250 sayfaları arasında yer almaktadır. Şiirde şairin mahlasının bulunmaması ve ifadenin kesilip başka bir başlığa geçilmesi nedeniyle 45 beyitten oluşan bu metnin eksik olduğu kanaatindeyiz.

Hadžiosmanović ve Trako birlikte hazırladıkları çalışmada ‘Adlî’nin bu şiirini şehrengiz olarak değerlendirmişlerdir.² Ancak şiirin baş tarafındaki yer alan ifadeden de anlaşılacağı üzere bu eserin şehrengiz türü olarak değerlendirilemeyeceği müstakil bir tür sayılabilecek manzum mektup olduğunu söylenebilir (Tıgılı, 2020: 173).

‘Adlî Çelebi şiirine, saba rüzgârına “*Ey saba rüzgârı! Bu cansız cismin neden can bağışlayan oldu. Cana can katan Mostar’ın haberini mi getirdin?*” şeklinde seslenerek başlamıştır. Şair, saba rüzgârının divan şiir geleneğindeki haberci kimliğinden istifade ederek saba rüzgârından Mostar’ın tüm ileri gelenleri hakkında bilgi almak istemektedir:

Neden cân-bahş oldu iy şabâ bu cism-i bî-cânuñ
Peyâmuñ mı getürdüñ Mosıtâr-ı rûh-efzânuñ
Yetiş ‘İsâ-dem ol bulsun hayât-ı nev dil-i mürde
Haberler vir şafâ vü şîhatinden cümle a’yânuñ

¹ Salih Sıdkı Hadžihuseinović Muvekkit, Povijest Bosne, (Bosna Tarihi) II Cilt, çev. Abdullah Polimac, Lamija Hadžiosmanović, Fehim Nametak, Salih Trako, Saraybosna: El-Kalem, 1999.

² Hadžiosmanović, Lamija ve Trako, Salih (1985), “Şehrengiz Adli Çelebija o Mostaru”, POF 35/1985, s.91-105.

‘Adlî, aşağıdaki beyitte Mûyî’den³ irfan gül bahçesinin gülü, marifetler denizinin incisi şeklinde övgüyle bahsetmektedir:

Fezâ’ıl kesbine sâ’î mi Mûyî-i sühân-perver
Ma‘ârif bahrinüñ dürrî gülî gülzâr-ı ‘irfânuñ

Bir başka beyitte ise şair Hasan Ziyaî’nin oğlu şair ‘Ubeydî’den övgüyle bahsetmiştir:

Halef sırr-ı pederdür çün ‘Ubeydîye rüşen oldur
Gönülden tâlibi ola hemîşe nazm u inşânuñ

Şair teselli veren, derdini dinleyen kadim dostum şeklinde bahsettiği Mahmud Bey’in de hâlini sormaktadır:

Qadîmî gâ-m-güsârım hemdemim Maḥmûd Beg hoş mu
Dilîri darb u ḥarbuñ yügreki meydân-ı heycânûñ

Şair, Mu‘ammâyî’nin ukbaya gittiğini, Şihâbî’nin ömür defterinin dürüldüğünü ve Ahmed Ağa’nın ten kalesinden can kuşunun uçtuğunu söyleyerek sözü edilen isimlerin ölüm haberlerini aldığını bildirmektedir:

Gidüp ‘ukbâya bî-nâm u nişân olmuş Mu‘ammâyî
Çıkarmışken cihânda nâm ḥalinde mu‘ammânûñ
Çerâğ-ı bezm-i ‘irfân intifâsın istimâ‘ itdûñ
Dürülmüş defter-i ‘ömrî Şihâbî-i sühân-dânuñ
Uçurmuş murğ-ı cânın ḳal’e-i tenden ecel topı
İdüp zîr ü zeber bârû-yı ‘ömrin Ahmed Ağânûñ

Şair, sözünü ettiği isimlerin cennet bahçesinde olmasını dilemekte, bu değerli şiiri söyleyenin kimseye düşmanlığı olmadığını belirtmektedir. Şair, şerefli kimselere haset etmediğini, aşağılık kimselere de düşmanlık etmediği alçağın da şerefli de öveni ve duacı olduğunu söylemektedir:

Du‘âmız budurur dergâh-ı pāk-ı Rab-ı ‘izzetden
Şafâsında olalar ravḫa-i Firdevs-i a‘lânûñ
İşâretdür murâdı herkesiñ aḥvâline yoḥsa
Ğareḫ yok ḳâ’ilde ḫaḳ bilür bu nazm-ı girânûñ
E‘âlîye ḫased ḳılmaz edânîye ‘adâvet hem
Şenâ-gûy u du‘â-ḫ’ânıdur ol a‘lânûñ ednânîñ

Şair, aşağıdaki beyitlerde kötü niyetli kimselerin ayıplama taşı attıklarını ve düşmanın bu ayıplamasından dünyada kimsenin kurtulamadığını belirtmektedir. Kıskanç kimselerin yermeleri ve dedikodu yapmalarının kulağına asla girmeyeceğini söyleyen şair; arif ve gönül ehli samimi dostlarının bu kadar övgüsünün yeterli olacağı ifade etmektedir:

Degül icâdı ḥod anıñ bu gûne nazm u inşânuñ
Selef itdikleri ma‘lûmıdur erbâb-ı ‘irfânuñ
Atarlar seng-i teşnî’i bize ehl-i ğaraḫ zîrâ
Cihânda kimse ḳurtulmuş degül ta’nından a‘dânuñ
Ḥasûduñ ḳadḫ ü zemi gûşuma girmez benim aṣlâ
Yeter taḫsîn ü medḫi ‘ârif ü ehl-i dil ihvânûñ

³ 16.yüzyıl sonları ve 17.yüzyıl başlarında yaşamış Mostarlı şairin 3 gazeli Mehmed Meyli’nin mecmuasında bulunmuştur. (Ayrıntılı bilgi için bk.: Mehmedović, Ahmed (2018), *Leksikon Bošnjacke Uleme*, Sarajevo: Gazi Husrev-Begova Biblioteka, s.374.; Mulabdic, Adnan (2016), Mehmed Meyli Gûrânî’nin Mecmû’at’ü’l-Letâ’if Sandûkat’ü’l-Ma‘ârif Mecmuası (Tenkitli Metin-Tahlil), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türk-İslâm kültürü bakımından Bosna-Hersek'in Saraybosna'dan sonra ikinci önemli şehri olan Mostar'da Osmanlı döneminde birçok şair ve ilim adamı yetişmiştir (Aruçi, 2005: 295-298). 'Adlî Çelebi de Tarih-i Bosna'da yer alan manzumesinde "Münîrî, Müftî Efendi, Sâmi, İsmail Efendi, Tâbî, Şemsizâde, Keçecizâde Osman, Mahmûd, Mecâzî, Salih Efendi, Mehmed Kethudâ, İbrahim Efendi, Mûsâ Dedeizâde, Rahîkî, Ağazâde, Gulâmî, Mûyî, 'Ubeydî, Sadeddîn, Abdî Şâh, Hasan Hân, Kılıçcızâde, Hacı Korzâde, İbrâhim, Çavuşzâde, Zarîf Ömer, Mahmûd Beg, İskenderzâde İbrâhim Ağa, Hâcî Beg, Mu'ammâyî, Şihâbî, Ahmed Ağa" gibi döneminin tanınmış isimlerini zikretmiş ve Mostar şehrinin tanınmış bu kişilerinin isimlerini, lakaplarını, görevlerini övgüyle anarak onların hâl hatırlarını sormuştur. Hayatları hakkında kısıtlı bilgiler bulunan, biyografik kaynaklarda ismi anılmayan Mostarlı şairlerin yaşadığı dönem ve yer hakkında haberdar olunabilmesine katkı sağlaması bakımından manzume önem kazanmaktadır.

Sonuç

Çalışmada önemli tarihi kaynaklardan biri olarak kabul edilen *Tarih-i Bosna*'da tespit edilen 'Adlî Çelebi'nin manzum bir mektubu çevriyazıya aktarılmıştır. Şair, sözü edilen manzumesinde dönemin tanınmış şahsiyetlerinin isimlerini zikrederek onların durumlarını sormuştur. Manzume dönemin önde gelen şahsiyetleri hakkında bilgi vermesi bakımından önemlidir. Bu bildiride edebiyat araştırmacılarının başvurusu gereken kaynaklar arasında tarihi vesikaların da bulunması gerektiği; bu vesikalar üzerinde yapılacak incelemelerle dönemin önemli edipleri, yazarları ve sanat erbapları hakkında biyografik bilgilere yahut devrin ileri gelen şahsiyetlerine sunulan manzumelere ulaşılabileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tarihi kaynaklar üzerinde yapılacak araştırmalar biyografik eserlerde ismi anılmayan şairlerin ve şiiirlerin tespitine de katkı sağlayacaktır.

Metin

[247]

1000 [h.1591/1592] senesi tarihinde ve Mostarlı Derviş Paşa vaktinde Mostar şehri şu'arâsından bulunmuş olan Şahinzâde 'Adlî mahlasıyla ma'rûf bulunan Hüsâm Çelebî'nin Mostar mu'teberânı hakkında niçe letâ'îfî müştemil mektûb suretidir:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Neden cân-bahş oldu iy şabâ bu cism-i bî-cânuñ
Peyâmuñ mı getürdüñ Mositâr-ı rûh-efzânuñ
Yetiş 'İsâ-dem ol bulsun hayât-ı nev dil-i mürde
Haberler vir şafâ vü şihatinden cümle a'yânuñ
Münîrî-i sühânver ezkiyâya dersler dir mi
Güzîn-i ehl-i 'irfân ya'ni üstâdî bu şeydânuñ

[248]

Dağı Müftî Efendi müşkilin halkuñ ider mi hâl
O mihr-i âsumân-ı fazl u pertev-bahşî dünyânuñ
Nedir hâl-i şerîfî kâdî-i şehri-i felek kadrüñ
Muqarrer 'adl[i]le fârûkîdur gerdün-ı gerdânuñ
Çerâğ-ı şu'le-bahş-ı fazl u ehl-i dâniş ü bîniş
Çıkar mı dembedem eş'ârî Sâmi-i sühân-dânuñ

Ya İsmā‘īl Efendi mürşid ü şeyh mezāk ehli
Serin kurbān ider mi ‘ıyd-ı vaşlında cevānānuñ
Şeri‘at ‘arşasınıñ pehlivānı Tābī-i zī-tāb
Burar mı pençesin erbāb-ı zulm u ehl-i ‘ısyānuñ
Güzeller mübtelāsı Şemsizāde ol seḥā pīşe
Ḥarīdārı mı cānıla Keçeçizāde ‘Osmānuñ
Gece gündüz sa‘ādet ḥānesinde cem‘ olur ihvān
Muvarrak berşleri yanmakda mı Maḥmūd-ı zī-şānuñ
Tecerrüd ‘āleminin ḥüsrevi dervīş-i ‘aşk-āyīn
Yumuş mı māsivā nakşını mey-i ‘aşkile Bathānuñ
Kemāle irdürüp fennin Mecāzī-i ḥakāyık-gūy
Geçer mi nazm-ı ḥālet-baḥşıla Selmānı devrānuñ
Taşaddurla belāsı var mıdır Şālih Efendinüñ
Demādem sıķletin çekmekde ḥāmī ney ki ihvānuñ
Mehemmed Kethüdānuñ ḥānesinde baḥş-i ‘ilm olup
Hemīşe feth olur mı müşkili tefsīr-i Kur‘ānuñ
Vazīfe için olur dersḥāne dersine ḥāzır⁴
Ḥaṭīb-i hūb-elḥān u bülend-āvāzı Keyvānuñ
Süleymānile ḥālī n’oldı İbrāhīm Efendinüñ
Mükāfāt itdi mi ḥak bī-sebeb çekdügi ḥüsrānuñ
Esen olsun abd-ı Mūsā Dedezāde ki her ḥasta
Şifā bulur dem-i pākinden ol nuṭk-ı Mesihānuñ

[249]

Muḥakkık ḳahvehāne kūşesinden olmayup eksik
Muḳayyed mi tamām eksikligin dutmakla yārānuñ
Raḥīkī cān bağışlar ḳāleb-i pejmürde[ye] ḥālā⁵
Ağāzāde dirisi geçse berş-i rūḥ-baḥşānuñ
Nişān virir mi eş‘ār-ı Gulāmīden ‘aceb şī‘ri
Ferāzī-i ḳalīlū‘l-fehm ü yāve-gūy u nādānuñ
Demādem sūḥtegān-ı sīne yangın yanarlar mı
Cemāl-i şem‘ine pervāneveş birbir cevānānuñ
Fezā‘il kesbine sā‘ī mi Mūyī-i sūḥan-perver
Ma‘ārif baḥrinüñ dūrri gülī gülzār-ı ‘irfānuñ
Ḥalef sırr-ı pederdür çün ‘Ubeydīye rüşen oldur
Gönülden tālibi ola hemīşe nazm u inşānuñ
Sevüp bir Yūsuf-ı şānī firāķından gözi yāşı
Aḳar mı dembedem Ya‘ḳūbveş İshāk-ı nālānuñ
‘İbādı muḥlişinüñ itdigi ḳulluḳ için yā Rab
Ayırma ḳulluğundan ben ḳulun ol şāh-ı hūbānuñ
Cemālī gibi tekml-i kemāl itdi mi Sa‘deddīn
Gel inşāf it degil mi Molla Ḥünkārı bu devrānuñ

⁴ Metinde “Vazīfe için olur mı dersḥāne dersine ḥāzır” şeklinde olup vezin gereği “mı” çıkarılmıştır.

⁵ Metinde “Raḥīkī cān bağışlar mı ḳāleb-i pejmürde ḥālā” geçmekte olup vezin gereği tamir yapılmıştır.

Kimiñle şalınur bāğ-ı melāḥat servi ‘Abdī šāh
Kullukdan ‘āşık-ı şeydāsıyız ol verd-i ra‘nānuñ
Ḥasan Ḥānıñ yezīd ağıār[1]la seyri muḥarrer mi
Cefā zehriyle bağı ḥūn mı ‘uşşāk-ı şeydānuñ
Kılıçcızādenüñ ‘āşıkları minnet bilürler mi
Şehīd-i tīg-i ‘aşk olmak o şūḥ kim dilārānuñ
Perīşān-ḥātırın añmaz mı Ḥācī Kōrzāde hīç
Şikār-ı dām-ı zūlfidür gönül murğı ezel anuñ

[250]

Ḳavābil zümresinüñ şehlevendi hoş mı İbrāhīm
Kemāl ehline rāğīb hemnīşini ehl-i ‘irfānuñ
Erāzille şalınur mı Çavuş-zāde dīnin āfet
Bu ‘aybı olmasa ḥakā nazīri yogidi ānuñ
Zarīf ‘Ömer dağı elān nigāriyla muḥayyed mi
Gözedir mi gece gündüz güzergāhını nisvānuñ
Ḳadīmī ğamgüsārım hemdemim Maḥmūd Beg hoş mu
Diliri darb u ḥarbuñ yügreki meydān-ı heycānuñ
Demādem ḥāş u ‘āma ḥānesinde ḥ‘ān iḥsānı
Çekilür mü Sikenderzāde İbrāhīm Ağānuñ
Hemīşe istikāmet semtine mā’il mi Ḥācī Beg
Revādır olsa nāmı mustakīm ol merd-i dānānuñ
Gidüp ‘uḳbāya bī-nām u nişān olmuş Mu‘ammāyī
Çıkarılmışken cihānda nām ḥalinde mu‘ammānuñ
Çerāğ-ı bezm-i ‘irfān inṭifāsın istimā’ itdüñ
Dürülmüş defter-i ‘ömrī Şihābī-i süḥendānuñ
Uçurmuş murğ-ı cānın ḳal‘a-i tenden ecel topı
İdüp zīr ü zeber bārū-yı ‘ömrin Ahmed Ağānuñ
Du‘āmız budurur dergāh-ı pāk-ı Rab-ı ‘izzetden
Şafāsında olalar ravḫa-i Firdevs-i a‘lānuñ
İşāretdür murādı herkesiñ aḥvāline yoḥsa
Ġarez yok ḳā’ilinde ḥaḳ bilür bu nazm-ı girānuñ
E‘ālīye ḥased kılmaz edānīye ‘adāvet hem
Senā-gūy u du‘ā-ḥ‘ānıdur ol a‘lānuñ ednānıñ
Degül icādı ḥod anıñ bu gūne nazm u inşānuñ
Selef itdikleri ma‘lūmıdur erbāb-ı ‘irfānuñ

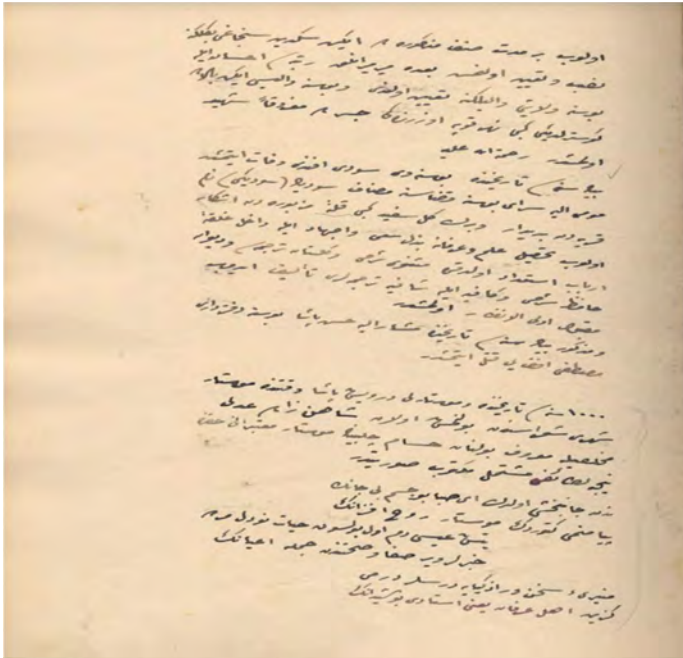
[251]

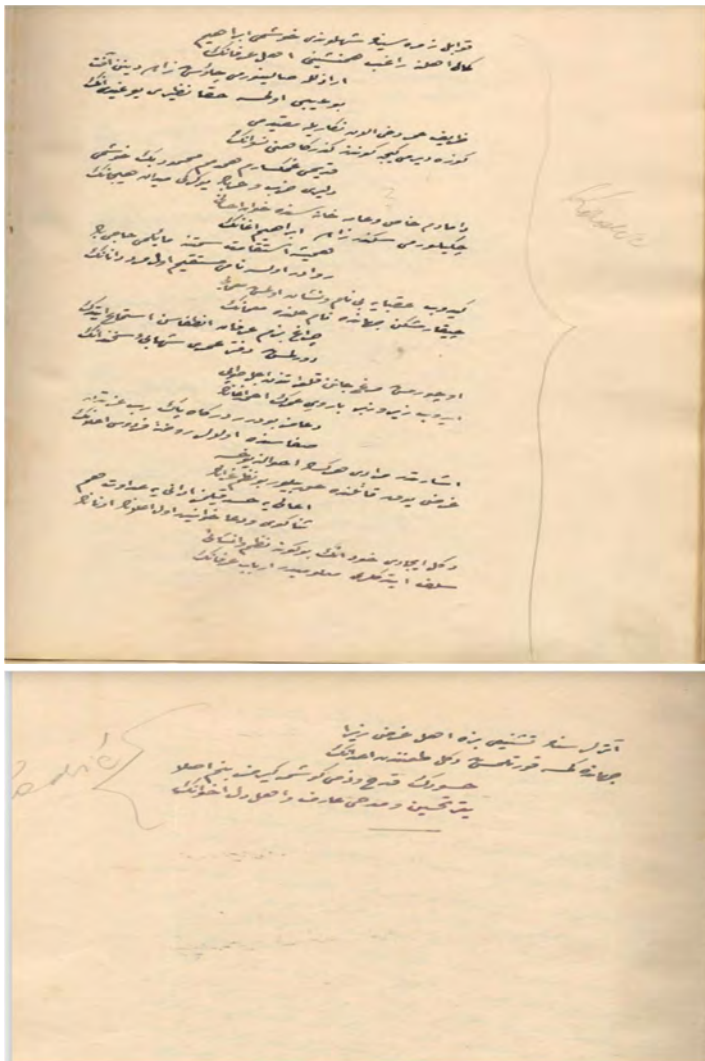
Atarlar seng-i teşnī‘i bize ehl-i ğaraḫ zīrā
Cihānda kimse ḳurtulmuş degül ṭa’nından a‘dānuñ
Ḥasūduñ ḳadh ü zemi gūşuma girmez benim aşlā
Yeter taḥsīn ü medḥi ‘ārif ü ehl-i dil ihvānuñ

Kaynakça

1. ARUÇI, Muhammed (2005), “Mostar”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 30, s.295-298, İstanbul.
2. ĆATOVIĆ, Alena, “ADLÎ, Hüsam Çelebi”, TEİS, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-husam-celebi> E.T: 13.02.2022.
3. MEHMEDOVIĆ, Ahmed (2018), *Leksikon Bošnjačke Uleme*, Sarajevo: Gazi Husrev-Begova Biblioteka.
4. MULABDİC, Adnan (2016), Mehmed Meylî Gûrânî'nin Mecmû'at'ü'l-Letâ'if Sandûkat'ü'l-Ma'ârif Mecmuası (Tenkitli Metin-Tahlil), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
5. NAMETAK, Fehim (2020), “Muvakkit, Sâlih Sıdkı”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.31, s.412-413, İstanbul.
6. HADŽIOSMANOVIĆ, Lamija ve Trako, Salih (1985), “Šehrengiz Adli Čelebija o Mostaru”, *POF* 35/1985, s.91-105.
7. ORUÇ, Hatice (2002), “Tarih-i Bosna”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 32, s. 215-223.
8. HADŽIHUSEİNOVIĆ, Salih Sıdkı, *Muvekkit, Povijest Bosne, (Bosna Tarihi) II Cilt*, çev. Abdullah Polimac, Lamija Hadžiosmanović, Fehim Nametak, Salih Trako, El-Kalem, 1999, Saraybosna.
9. TIĞLI, Fatih (2020), *Türk Edebiyatında Şehrengizler*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ekler

‘ADLÎ HÜSAM ÇELEBÎ’S MOSTAR POEM

Abstract

Historian Muvakkıt Salih Sıdkı is one of the most important people in Bosnia and Herzegovina. The most important work of Salih Sıdkı is *Târih-i Bosna*, which he wrote in Turkish. This work, contains information about history of Bosnia between the years 1414-1878. Volume I of this work includes the verse letter about the city of Mostar, written by Hüsam Çelebi, a poet from Mostar known by his pen name Adlî. In this work, aforementioned poem will be provided in transcribed form and by the interpretation of the poem, depiction of Mostar in the time period will be tried to be portrayed from the point of view of the poet.

Keywords: Literature, poem, historian, Mostar